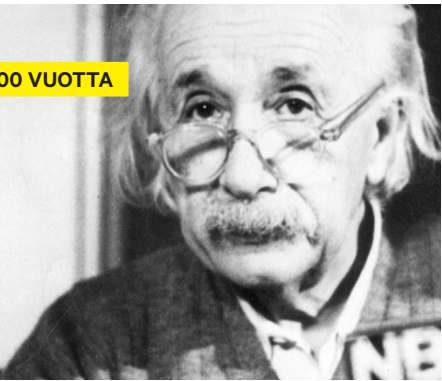

Sunnuntai

SUHTEELLISUUSTEORIA 100 VUOTTA

Einstein sai myös gps:n kännykässäsi toimimaan

● TIEDE A22-A23

PIKALUISTELU

Poutala löysi uuden vauhdin Kanadassa

● URHEILU A34-37

JEFF MCINTOSH/ZUMAWIRE

Kuka on suomalainen?

● Saimme teatteriprojektin suomalaisuuskyseeseen 1 140 vastausta.

”Kansalliset määreet perustuvat pelkoon. Isänmaa on poliittinen ja vääristyneen maskuliininen käsite, joka luo rajoja, sotia ja verenvuodatusta. Kansalliset määreet joutaisivat romukoppaan, kun maailma kansainvälistyy.

”Suomalainen sano, että suomalaisesta työtä pitää tukea, mutta käy Lidlissä. Valittaa, että verot ovat niin korkeita, ettei työnteko kannata, mutta on valmis maksamaan enemmänkin, jos sillä autetaan vähäosaisia.

”Maahanmuuttajasta ei voi koskaan tulla suomalaista. Ehkä seuraavista polvista. Eihän ihminen voi itse päättää tai määrittää kansalaisuuttaan. En minäkään voi alkaa norjalaiseksi tästä vain, vaikka ehkä haluaisinkin.

”Suomalainen nostaa ventovieraan lompakon hymyilemättä ja sanomatta sanaakaan – eikä hän odota tai toivo kiitosta. Melkein itkettä ajatellessa näin uljasta kansakuntaa.

● IHMISET B1-5

Nella saa eväänsä vankilasta

Vankila hankkii soseet ja vaipat vuosittain kymmenille lapsille ja yrittää taata henkisen kasvun. Vain viisi vuotta sitten lapsia ei edes tunnettu nimeltä.

● UUTISET A14-17

MINNA JALOVAARA

Kolumneissa

JUSSI TUULENSUU

”Verkkosivut ovat liiketoiminnan näkökulmasta kuin rautatieasema: massoja tulee ja menee, mutta emme tiedä minne.”

ARTIKKELIT A5

KARI HUOVIALA

”Aina jonkun mielestä kaikki islamistinen paha on pohjimmiltaan eurooppalaisen siirto-maaherruuden syytä.”

IHMISET B8

SATU HASSI

”Öljyn aikakausi päättyy ennen öljyn loppumista. Ei kivikausiakaan päättynyt kivien loppumiseen.”

IHMISET B9

MARJAANA KARHUNKORPI

”Minkä fanttoimien vallassa kodin-koneita oikein suunnitellaan? Miksi niiden pitää piipata ja vilkkua?”

IHMISET B11

AAMULEHTI

VUODESTA 1881

Vastaava päätoimittaja
Jouko Jokinen
työpuhelin 010 665 3100
jouko.jokinen@aamulehti.fi

Päätoimittajat
Jorma Pokkinen
työpuhelin 010 665 3101
jorma.pokkinen@aamulehti.fi
Jussi Tuulensuu
työpuhelin 0400 707 413
jussi.tuulensuu@aamulehti.fi

Eikä lehti tullut?
jakelupäivystys 0800 966 75
ma-pe klo 6-11, la-su 7-11

Sähköpostit
etunimi.sukunimi@aamulehti.fi

Postiosoite
PL 327, 33101 Tampere
Käyntiosoite: Itäinenkatu 11

Puhelinkeskus
010 665 111, ark. 8-17

Vinkkaa uutisesta
0800 02030
al.uutisvinkki@aamulehti.fi

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
010 665 8102, ark. 8-16.30

Ilmoitusmyynti
Lukijat: 010 665 8101
Yritykset: 010 665 8105

HETKI

Aamulehden digitaalinen iltapäiväjulkaisu Hetki ilmestyy maanantaista perjantaihin kello 15.30. Hetki tarjoaa nopeasti omaksuttavan uutiselämyksen osoitteessa aamulehti.fi/hetki

LUKIJAN KUVAT

Satuitko paikalle, kun jotain tapahtui? Lähetä kuva osoitteeseen al.palaute@aamulehti.fi tai numeroon 050 436 6484. Kerro yhteystietosi. Maksamme julkaistuista kuvista palkkion.

A UUTISET

Uutiset _____ **A 4-32**
→ Tiede _____ A 22-23
→ Maailma _____ A 30-32

A URHEILU

Urheilu _____ **A 34-41**
→ Tulokset _____ A 41
→ Sää _____ A 42-43

B IHMISET

Ihmiset _____ **B 1-21**
→ Lukijalta _____ B 12-13
→ Meidän kesken _____ B 14-21

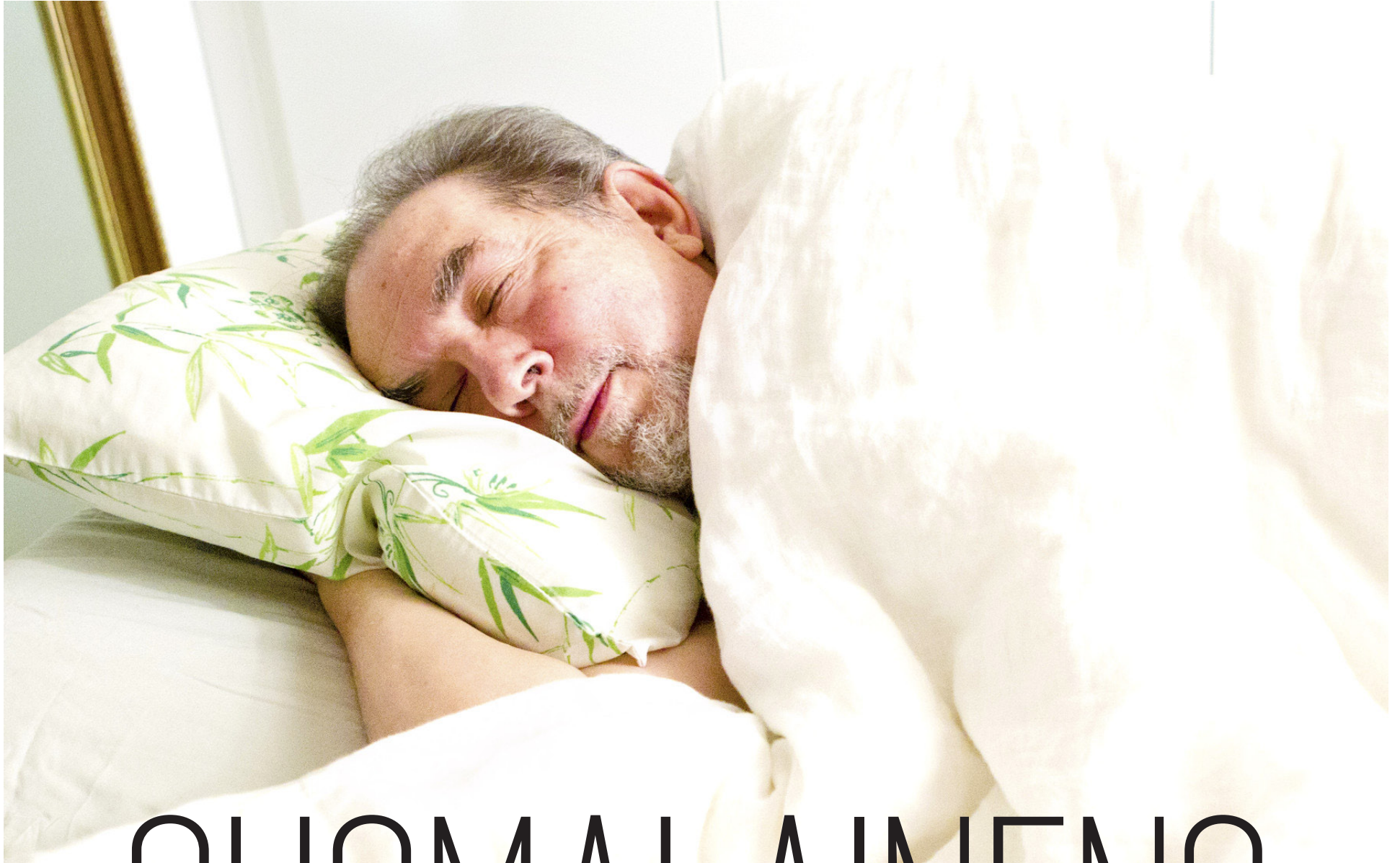
B KULTTUURI

Kulttuuri _____ **B 22-44**
→ Arviot _____ B 25-27
→ Menot _____ B 28-30
→ Teema: matkailu _____ B 36-37
→ Tehtävät _____ B 38-39
→ Sarjakuvat _____ B 40-41
→ Televisio _____ B 42-43

Tylibloggari Veera Korhonen on Sotkamon lahja lyhytjalkaisille ja pitkäselkäisille, tavallisille suomalaisnaisille. Hän on myös yksi *Me Naiset* -lehden #evek-talk-show'n moottoriturvista. Meidän kesken B14–15

PETRI LAITINEN

SUOMALAINEN?

Ensimmäisen kerran olin maahanmuuttaja 1944. Silloin muutin maan päälle, synnyin, aloittaa kymmenkertainen maahanmuuttaja Lauri Siirala. Hän sanoo, että sekä nukkuminen että hiljentymisen auttavat pääsemään määreettömään tilaan, jossa unohtuvat ikä, sukupuoli, ammatti, kansalaisuus ja kaikki muu päälleliimattu.

Jatkuu seuraavalla aukeamalla →

Jouluksi uuteen saunaan.

Vielä ehdit!

Harvia tekee saunastasi tyylikkään ja toimivan hyvän olon keitaan. Saat Harvian korkealaatuiset tuotteet, esteettisen muotoilun ja rakentamisen helppouden samassa paketissa, yhdeltä toimittajalta.

Teemme sinulle täysin veloituksetta ja sitoumuksetta saunasuunnitelman. Toimi nyt ja saunot jouluna uudessa saunassa – joululahjaksi saat kiukaan kaupan päälle!

Katso lisää: jouluksisaunaan.harvia.fi

HARVIA
Luontaista hyvinvointia.

SE ON KUIN PAITA

Kansalaisuus on yksi niistä monista määreistä, joita ihminen pukee ylleen elämänsä aikana. Kokenut tamperelainen maahanmuuttaja Lauri Siirala vastusti määreitä jo lapsena, ja päätyi monta kertaa jälki-istuntoon.

TIINA ELLILÄ TEKSTI // PETRI LAITINEN & OSSI AHOLA KUVAT

Käväisin syntymässä Kuopiossa vuonna 1944. Palasin heti Karjalan Ruskealaan, josta jo parin viikon päästä lähdimme evakkoon Isoonykyröön.

Pohjalainen vanhapoika pakotettiin ottamaan minut, sisareni ja vanhempani pieniin tiloihinsa, vaikkei vanhapoika pitänyt lapsista. Viiden hengen käytössä oli keittiö ja kamari.

Seuraavana vuonna asustimme Helsingissä ja Angelniemellä. Sitten muutimme Ruotsiin: ensin Tukholmaan ja sitten Lundiin. Ja seuraavaksi Järvenpäähän. Tätä seurasi vapaa-ikäinen New York, jonne perheemme muutti kolmeksi vuodeksi. Se oli aikamoinen sokki, vaikka ihmiset olivat avuliaita ihan kaikkialla.

Ulkomailla multa kysyttiin jatkuvasti, mis-

sä Suomi on. Ennakkoluuloton kysyminen oli tarpeen.

MUUTTO TAKAISIN SUOMEEN oli vaikea. Amerikassa opettajat olivat kannustaneet ajattelemaan omilla aivoilla ja tekemään omia johtopäätöksiä, joista sitten keskusteltiin. Suomalaisessa yhteiskoulussa vuonna 1962 opettajan sana oli Jumalan sana: ei kyseenalaistettu.

Päädyin sekä rehtorin puhutteluun että jälki-istuntoon monta kertaa.

Muutto Kanadaan oli helpotus ja järkytys: henkinen ilmasto Kanadan yliopistossa oli todella jäykkä. Palasin Yhdysvaltoihin yliopistoon kahdeksi vuodeksi ja taas Kanadaan. Sitten muutin Sveitsiin ja taas Kanadaan. Suomessa olen asunut vuodesta 1990.

Kaikki muutot ovat olleet valtavia lahjoja: omaa näkemystäni on kyseenalaistettu. Sellaisissa tilanteissa päättyy yleensä epäilemään

MIETTEITÄ SUOMALAISUUDESTA

Suomessa pysyvästi asuminen ja täältä toimeentulon saaminen ovat parhaat määritelmät suomalaisuudelle. Kansalaisuudet ovat keinotekoisia.

Haluaa kehittää Suomea. Haluaa pitää Suomen turvallisena, puhtaana ja oikeudenmukaisena. Juridisesti suomalainen = Suomen kansalainen.

Vouhkaaminen suomalaisuudesta saisi vähentyä. Totuus on, että me olemme tulleet aika hiljan alas puusta, ja kulttuuritaustamme on hyvin ohut.

Henkilökohtaista tilaansa arvostava rehellinen vierestäseuraaaja. Nauttii rauhasta. Avulias, hivenen ujo. Ei pidä kissanristiäisistä ja small talkista.

Mitään suomalaisuutta ei ole olemassa, joten kysymys on absurdi. Mikään yksittäinen määre ei kuvasta suomalaisia – meitä on ihan kaikenlaisia.

"MINULTA kysyttiin New Yorkissa, onko kaikilla suomalaisilla niin möreä ääni kuin minulla. Kerroin, että kyllä: aamulla astuessamme ulos iglusta äänihuulet jäätyvät ja ääni muuttuu möreäksi. Really? He kysyivät."

KYSELY

Kuka on suomalainen?

- **Tämän ja seuraavan aukeaman alalaidassa olevat sitaatit ovat peräisin suomalaisuuskyselystä**, johon saatiin Aamulehden verkkosivujen sekä facebookin kautta 1140 vastausta.
- **Kyselyn tuloksia** käytetään TTT-Klubilla nähtävissä Suomalainen "Pressi" Klubi -esityksissä keskiviikkona 25. marraskuuta kello 19 sekä 5. joulukuuta kello 19.
- **Suomalainen "Pressi"** Klubi on Tampereen Työväen Teatterin, Tampereen yliopiston ja Aamulehden yhteistyönä teemmää uudenlaista journalistista dokumenttiteatteria.
- **Kaikkien esitysten** pohjana on ajankohtainen teema, kansalaisuus, jota yritetään nyt saada haltuun sekä julkisissa että yksityisissä keskusteluissa.
- **Esitystä ovat** työstäneet näyttelijäopiskelijat Saga Sarkola ja Oliver Kollberg, ammatin näyttelijä Marika Heiskanen sekä journalistiopiskelija Erkki Mervaala. Journalistimentorina on ollut tämän jutun kirjoittaja.
- **Kyselyssä oli** tarjolla valmiita vastausvaihtoehtoja siitä, minkä voi katsoa kuvaavan suomalaista, kuten: Pitääkö hän yksinolosta? Pitääkö hän kohteliaana jättää toinenkin rauhaan? Juoko hän alkoholia? Arvostaako hän koulutusta? Olisiko hän valmis tappamaan isänmaansa puolesta?
- **Lisäksi tarjolla oli** vastaa omin sanoin -vaihtoehto. Osa vastaajista innostui kuvailemaan suomalaisia perinteisten stereotyyppien mukaisiksi ja osa ajatteli, ettei mitään yhtenäistä suomalaisuutta ole olemassakaan.
- **Kansalaisuus on nyt** käsite, jota yritetään määritellä kaikkialla. Poliitikassa yritetään usein herätellä kansallistunnetta, ja nettikeskusteluissa saatetaan yrittää aidata ihmiset "meihin suomalaisiin" ja "niihin ulkomaalaisiin".

itseään. Niin tein minäkin.

Ennalta opitut määreet itsestäni, elämästä sekä siitä, mikä on oikein ja mikä väärin, joutuivat hyvin voimakkaasti arvioitaviksi.

Väitän tietäväni enemmän suomalaisuudesta kuin täällä koko ikänsä asuneet, koska olen katsonut Suomea niin monta kertaa myös ulkopuolelta. Kokemus erilaisista kulttuureista tarjoaa mahdollisuuden katsoa elämää eri kanteilta.

Elämässäni olen kirjoittanut paljon määreittämyydestä.

KANSALLISET MÄÄREET perustuvat pelkoon. Isänmaa on poliittinen ja vääristyneen maskuliininen käsite, joka luo rajoja, sotia ja verenvuodatusta. Toistaiseksi olen kieltäytynyt kaikista armeijoista maissa, joissa olen asunut. Olen sekä Suomen että Kanadan kansalainen.

Kansalliset käsitteet ovat valmiita romukoppaan. Kansana olemme siirtyneet jo ihan uudelle kaistalle, ja tämä tulee jatkumaan. Me kansainvälistymme.

Olen osallistunut dna-kaistan laajentumiseen lasteni ja lastenlasteni kautta, kuten sadattuhannet muutkin maastamuuttaneet ja maahanpalanneet. Lasteni äiti toi lapsillemme sisilialais-ukrainalaista kaistaa, ja tyttäreni miehineen ovat rikastuneet tätä kirjoa vielä anglo-irlantilaisella osiolla.

Me kukin lahjoitamme geeniperimämme maan kansan suureen raanuun.

KUN AAMULLA HERÄÄN, olen vielä määreetön. Herätessäni alan pukea yleni määreitä yksi kerrallaan. Kuin paitoja.

Ensimmäinen tietoni on: minähän olen elossa! Täynnä erilaisia sykkeitä ja mulla on hyvä olla. Tunnen lonkassa pienen kivun, jo-

ta en unessa huomannut.

Sitten huomaan, että mulla on kädet. Olen siis kädellinen olento! Sitten havahdun, että vieressäni on puoliso. Ennen kuin ne määreet tulevat, en tiedä, kuka hän on.

Sitten vähitellen muistan, kuka olen: Lauri Siirala. Muistan sukupuoleni: mies, ikäni: 71, ammattini: hiljentymiskouluttaja, asuinpaikkani: Tampere. Ja että olen kahvinjuoja – hyvän kahvin! Kupillinen voisi nyt maistua hyvältä...

Suomalainen on määre, jota en aamulla ajattele, vaikka sitä määrettä kannankin.

MÄÄREET TAPPAVAT. Niistä seuraa taistelu: että sun määreet ovat parempia kuin mun. Tämä vastakkaisuus johtaa riitaan.

Kun ihmiseltä riisutaan kaikki määreet, jäljelle ei jää mitään sanoin kuvattavaa. Silti ihminen on täynnä elämää. Jäljelle jää se,

Pelkää erilaisuutta – sekä Suomen sisäistä erilaisuutta että ulkomailta tulevaa. Hieman eristäytynyt, joko muista suomalaisista tai muusta maailmasta.

Suomen kotimaakseen tunnustava henkilö. Halu olla suomalainen ja osa yhteiskuntaa riittää. Joko etnisesti tai identiteetiltään suomalainen.

Suomalaisen määritelmä on monimutkaisempi kuin 40 vuotta sitten. Suomalaiset ovat kaupungistuneet ja muuttuneet, osa uusavuttomiksikin.

Kun matkustaa tai asuu toisessa maassa, suomalainen kaipaa Suomea ja lukee Suomesta uutisia. Iloitsee suomalaisten menestyksestä.

Valkoinen, musta tai jotakin siltä väliltä. Ei tarvitse olla syntyperäinen ollakseen suomalainen, mutta kulttuurin sisäistäminen vie vuosia.

Jatkuu seuraavalla aukeamalla →

SE ON KUIN PAITA

→ Jatkuu edelliseltä aukeamalta

mitä ihminen lopulta eniten on.

Raamatussakin sanotaan: Jo ennen Abrahamia minä olen. Jo ennen nimeä minä olen.

Toisiin ihmisiin – myös ulkomaalaisiin – pitäisi suhtautua kuin Pyhäjärveen. Etymologisen sanakirjan mukaan Pyhäjärvi on se, mikä on vielä tuntematonta, mutta pyhää. Pyhäjärveä pitää lähteä tutkimaan sen sijaan, että pysyttäytyy vanhoissa peloissa ja määreissä.

Parhainta on antaa toisen ihmisen olla mysteeri. Koskaan ei voi tietää, mitä toisen sisältä löytyy. Häntä ei tarvitse määrittellä mitenkään ennakoon. Se on aitoa kohtaamista.

Kaikille ihmisille kaikissa valtioissa on yhteistä pyrkimys rakkauteen. Jokaisella ihmisellä on erittäin suuri tarve rakastaa ja tulla syvästi rakastetuksi.

NYT SUOMEEN tulee ulkomaalaisia valtavasti. Heillä kaikilla on valtava sokki edessään. Moni suomalainen pelkää heitä.

Mutta ei tämä niin kauheaa ole.

Jokainen meistä on maahanmuuttaja: jokainen syntyy maan päälle ja elää haastavissa, rikkaissa olosuhteissa oman aikansa, joka ei kosmisessa mittakaavassa ole pitkä tovi. Sitten poistumme näyttämöltä: jokaisesta tulee masu, maastamuuttaja. Paluumuuttaja.

Hiljentymisen ja nukkuminen vievät lähelle tuota tuntematonta mysteeriota. Sitä, missä ihminen on ollut, ennen kuin hän syntyy ja minne hän menee, kun hän on kuollut.

Hiljentymisessä opetan, miten riisuuntua määreistä askel kerrallaan. Silloin määreet, menneisyys ja tulevaisuus ovat poissa. Se on käsittämättömän makee tila.

OPETAN HILJENTYMISTÄ seuraamalla yksinkertaista menetelmää poistua määreistä.

Ohjaa ajatuksesi vartalon alaosaan, varpaisiin ja kantapäihin. Juurru niin lähelle maan-kamaraa kuin mahdollista. Siirrä huomiosi jalkapohjiisi, istumaluihisi ja alavartalosi. Tyhjennä mielesi vähän kerrallaan kaikista määreistä ja risteilevistä ajatuksista.

Kun siirrät huomiosi alas, juurrut yhä enemmän maahan, josta olet syntynyt ja johon kuolet.

Pääsi tyhjenee. Kun suljet silmäsi, poistut myös visuaalisesta maailmasta eli saat poistettua osan määreistä.

Katso tilaa sisälläsi, jossa olet vain nyt, läsnä aisteissasi, irti menneisyydestä ja tulevaisuudesta. Olet ongelmaton, huoleton, nimetön ja määreetön.

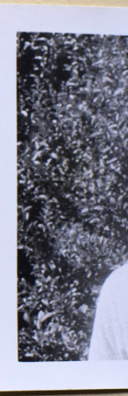
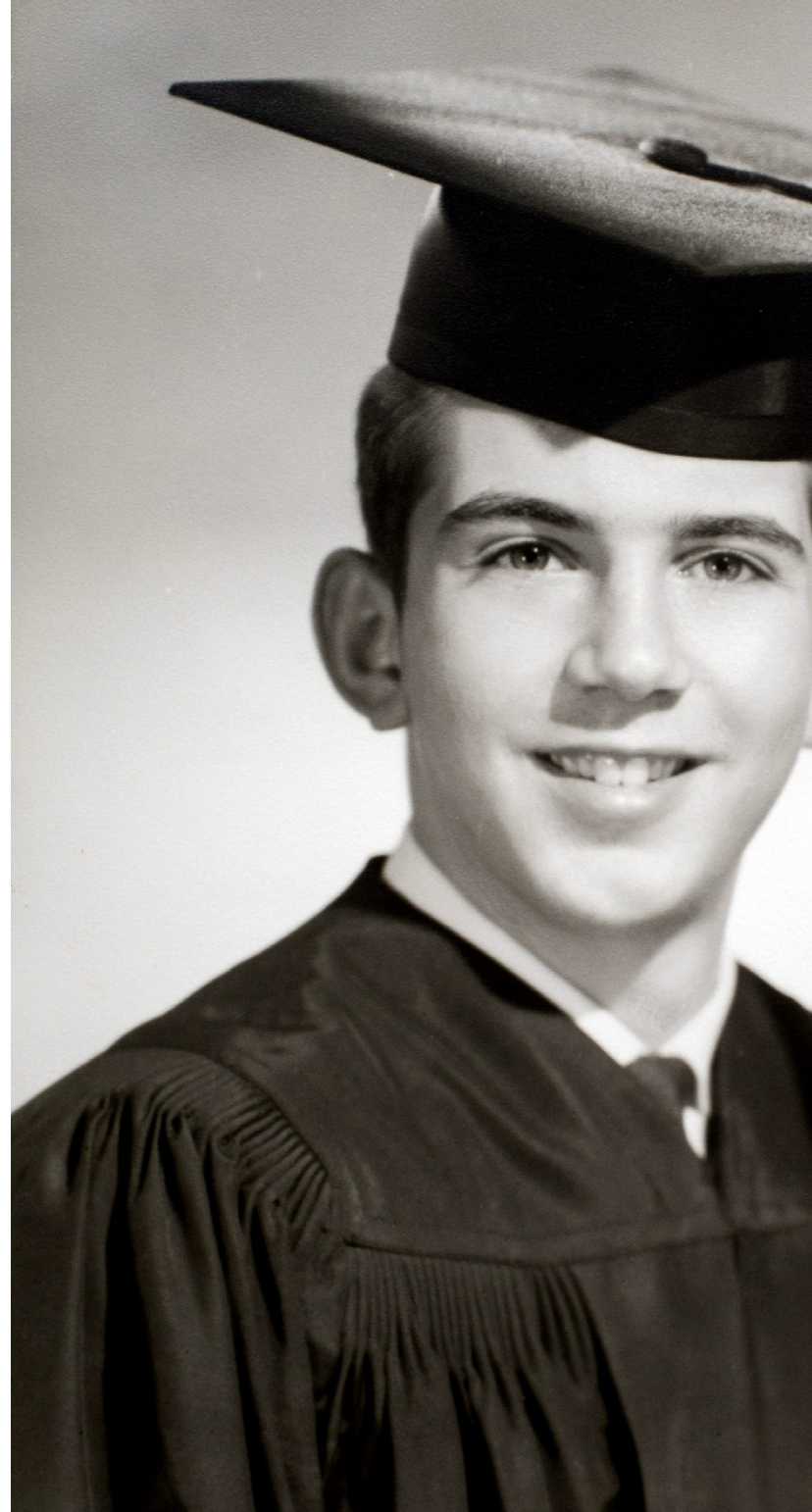
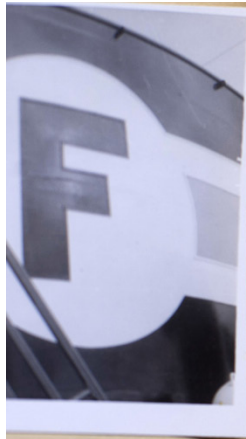
Rentoudu olemaan. Kun avaat silmäsi, vähän yli puolet sinusta pysyy edelleen määreettömässä tilassa.

📍📍 **"SUOMI, Angelniemi. Takana kymmenen kuukautta maan pinnalla."**

📍 **"LAPSENA multa kysyttiin, mikä susta tulee. Emmä tiedä, mä vain oon. Määreet eivät kiinnosta minua."**

📍 **"NEW YORKISSA rahtilaivan kapteeni pyysi perhettämme kajuuttaansa katsomaan televisiosta amerikkalaista painia. Ajattelin, että lähtisinkö heti takaisin Suomeen."**

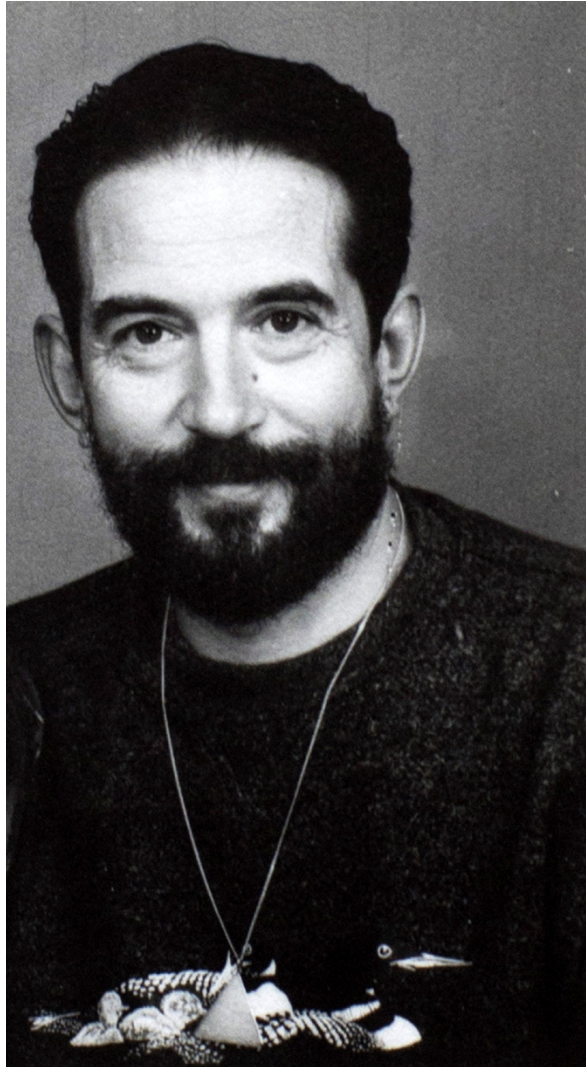
Arvostaa kovaa työntekoa. Tyytymätön elämäänsä ja syyttää tilanteesta muita, kuten ulkomaalaisia, naapuria tai työnantajaa. Haikailee haaveita humalassa.

Änkee ja tunkee lentokoneesta ulos. Änkee ja tunkee aina kun on ahdasta. Ei tervehdi, edes naapuriaan.

Pitää Merisää-tiedotteesta. Maailma muuttuu, tiedote pysyy. Kuulijoita yhdistää huumori, tietoisuus siitä, että se ei ole sisämaan ihmisille tärkeää.

Suomalaiselle perhe merkitsee ydinperhettä – suku on rippijuhlia varten. Kaupunkiin muutettuaan unohtaa koko kylä kasvattaa -asenteen.

Tehokas. Tietää, että bussi lähtee pysäkiltä 16.32, jos aikataulussa niin lukee. Ei 16.33. Ja haluaa paljon asioita. Mieluiten ennen 30:tä ikävuotta.

👁️👁️ "NEW YORKISSA opettaja nappasi minut käytävältä ja kysyi, että et ilmeisesti puhu englantia – tulehan koulun jälkeen juttelemaan! Ensin hän opetti minulle kaikki kiro sanat, jotta pärjäisin. Sen jälkeen siirryimme Shakespeareen."

👁️ "MINUA on luultu turkkilaiseksi."

👁️ "YHDELLÄ yhdeksästä pitkästä Australian-matkasta."

👁️ "MINUA on luultu intialaiseksi."

"TOISIIN IHMISIIN – MYÖS ULKOMAAALAIISIIN – PITÄISI SUHTAUTUA KUIN PYHÄJÄRVEEN." LAURI SIIRALA

Tämä harjoitus on yksinkertainen, muttei helppo. Kun opit harjoituksen, voit milloin tahansa sulkea hetkeksi silmäsi ja poistua kaikista määreistä.

MITENKÖ MAAHANMUUTTAJAT voitaisiin parhaiten integroida yhteiskuntaan? Pystymme antamaan toisillemme eniten, kun kohtaamme toisemme ennakkoluulottomasti. Jokainen meistä voi tehdä jotakin.

Hyvää kohtaamista ei tapahdu kaikkien ihmisten välillä, mutta toinen niistä kohtajista olen aina minä. Ja minä voin olla sillä puolella, joka ottaa kontaktin ja vastaa kontaktiin. Tarkoituksemme on luoda maailma, jossa ihmiset, eläimet ja luonto voivat hyvin.

Aloin tiistaina opettaa turvapaikanhakijoille suomen kieltä Tampereen Koukkuniemen Lehtelässä. Moni heistä ei osaa edes englantia. Olen yksi Tampereen Solidaarisuusverkoston vapaaehtoisista.

Ensimmäisenä opetin turvapaikanhakijoille ääntämistä. Harjoittelimme esimerkiksi pitkiä äänneitä, kaikki äät, ööt ja yyt. Siitä seurasi paljon naurua. Ja kaikki osallistuivat.

ENSIMMÄINEN OPETUSKERTA kosketti minua syvästi; muistin, miten paljon oppimista itselläni oli uuden kielen ja uuden kulttuurin keskellä.

Muistin, miten paljon ja miten monilta sain apua ja opin askel kerrallaan. Kieliä oli monia, mutta kaikilla oli valmius löytää kontakti ja suuri innostus oppia.

Itsestäni monet määreet ovat jo kadonneet. Olen enemmän kiinnostunut siitä, että kohtaan toisen ihmisen ja itseni sellaisina kuin ne ovat."

Sanoo, että suomalaista työtä ja ruokaa pitää tukea, mutta käy Lidlissä. Valittaa tuloverosta, mutta on valmis maksamaan vähäosaisten takia.

Perhemalli pielessä, lapset lähtevät kotoa liian aikaisin eikä sukuun pidetä yhteyttä, mikä altistaa alkoholisoitumiselle ja masennukselle.

Hillitty, pitää sanansa, sisukas, tunnollinen, ei valita turhasta, luontoihminen, maanläheinen, kärsivällinen, juntti. Haluaa elää rauhassa.

Laittaa somessa aivot narikkaan. Usein joutuu huijatuksi mvllehden artikkelilla. Pohjimmiltaan haluaa olla hyvä ihminen ja saada hyväksyntää.

Laumasielu: kaikki milloin karppaavat tai haluavat leipäkoneen.